

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, Augusztus' 16dikán, 1822.

Francia Ország.

A' la Rochellei öszveesküdtek ellen intézett vád-levélben, a' Gen. Berton rubrikája alatt a' többek között ezek olvastatnak: „A' mostani öszveesküvés, mint többször említénk, a' Szabadságvadászó'k', vagy Carbonárik' munkája, és ezek csupán mívszerei vagy Agensei azon Factiónak, mellynek fészke és mindenfelé igazgató Biztossága Párizsban van. Ezen Biztosság az Agensekkel, az Agensek pedig egymással egybeköttetésbe teszik magokat ollyas kettévágott czédulák által, mellyeknek egyik fele azoknak a' kezekben van, kiknek magokat kinyilatkoztatni, a' parancsolatokat megvinni, vagy tőlök újabb rendelkezéseket venni akarnak. Grandmenil p.o. azt valja, hogy illy czédulák által ismertette-meg magát de la Fayette, Foy, Benjamin-Constant, és Lafitte Urakkal; illy czédulák segítségével végeztek a' la-Rochellei öszveesküdtek a' Párizsból jött 's la Rochelle' vidékén lappangtatott Biztosokkal; illy czédulák voltak Bertonnál is, midőn elfogattatott; illyeneket találtak Alixnál is.“ — A' Grandmenil' rubrikája alatt e' mondatik: „Grandmenil több ízben fordult-meg Parizsban. Beszédéből kijött, hogy Lafitte, Benjamin-Constant, Foy és la Fayette Deputátus Uraknak bémutatattván, Carbonari-czédulák által ismertette-meg magát; hogy egyenkint, de mindnyájokkal együtt is beszéllett, sőt Marquis de la

Fayette térítette-meg az ő úti költségét; hogy a' nevezett Urak rendelést tettek ő általa azon támadás' kivitele iránt is, mellynek Saumurben kellett volna kiütni. Ha ezen szándék szerencsésen elsült volna, a' Fő-városban is hasonló támadás ütött volna ki, mellyre minden készületek eleve megtétettek. Ezen támadásnak a' volt célja, hogy a' Királyt trónusától megfoszszák, familiáját pedig kézre kerítsék. Ki fog tetszeni a' törvényes vitátsokból, hogy ki ellen, és ki előtt beszélgett Grandmenil. Ezenkívül bé van bizonyítva az is, hogy a' vádoltatott személy, a' múlt esztendőben Május' havában, Marquis de la Fayette-nek bémutatta az új öszveesküvés' egyik fő fő Ágensét; és hogy ugyan azon alkalmatossággal, illy szavakkal vált-meg a' Marquis Grandmeniltől: Rajta bátran édes Grandmenilem! Grandmenil, ezen útja után Bertont visszavitte Saumur vidékére, 's Berton kinek első vétkes tette után már szaguldoztak, egészen az ő gondja alá bízta magát.

A' vád-levélnek ezen helyei, a' követek Kamarájának ezen hónap' első napján tartatott gyűlésében, igen indulatos czivódásokra adtak alkalmatosságot. Nevezetesen először Benjamin-Constant Ur, 's ő utána Lafitte, Foy és la Fayette Urak tüzesen kikeltek a' Királyi Fő Prokátor ellen, hogy a' vádlevélbe illy rágalmakat iktatott, és erősen sürgették a' dolog' megvizsgáltatását. A' Miniszterek azt felelték, hogy a' Királyi

Fő Prokátor nem hagyhatta ki a' vád-le-
vélből, a' tanúknak, vagy éppen magok-
nak a' bévádoltatott személyeknek vallo-
másait: hanem azoknak igaz vagy hamis
volta a' per folyamata alatt örlődik ki.
Ezen lármás gyűlést így írja le a' Gazette
de France f. h. 3-dikán.

Bal oldal: Ti koholjátok az ösz-
veesküvéseket, hogy a' trónust és uralko-
dást megbuktassátok, hogy magatok fel-
jebb emelkedhessetek: és még is minket
kiáltotok az öszveesküvés' szerzőjinek.

Jobb oldal: Az imitt amott fogy-
verben öszvetődülő támadók, kik a' Ki-
rályság' és Constitutzió vesztéte törnek,
mind titeket kiabálnak a' pártütés fejeinek
és titeket jelelnék ki a' felállítandó pro-
visoriai Igazgatószék' tagjainak.

Bal oldal: Nem a' támadás helyein
kell mi utánunk nyomozgatni. Mi azt ki-
vánjuk, hogy itt a' Kamara' gyűlésében
vizsgáltassék meg a' mi viseletünk.

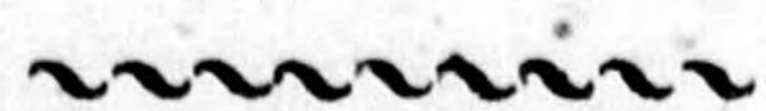
Jobb oldal: Mi nem vagyunk vis-
gálódó Bírák.

Bal oldal: (nagy méreggel) Vizs-
gáljanak meg! vizsgáljanak meg bennün-
ket! Itt tegyék fel a' vádat ellenünk!

Ministerium: Rendén kell men-
ni a' törvénynek. Mi nem teszünk fel
vádat ellenetek, hanem ha a' törvény
rendes útján kijött dolgok: . . .

Bal oldal: (remültében 's boszszan-
kodásában elhalaványodva) Nem mertek!

Ministerium: (nyúgott vérrel)
Merjük!

Az Allgemeine Zeitungnak egyik Pá-
rizsi levelezője újabban így ír: A' Bud-
get' felvételekor indulatos szóváltásba ele-
gyedtek a' különböző értelmű tagok. Még
nincs eldűtve a' Budget: de azért oly vak-

merőségre vetemedett Gilbert des Voisins
Úr, hogy beszédét, a' Királyi uralkodást
igen sértő hasonlítással kezdte. Bona-
parte alatt, úgymond, noha tiz esztendeig
folyt a' háború, csupa öröm volt hallani
a' nemzetnek az elibe terjesztett Budgetet,
a' Király alatt, noha hét esztendőök olta
békesség van, terhes költségeket tesznek
elibe. — Hát nem tudja Gilbert des Voi-
sins Úr, ő, ki a' Bonaparte igazgatásának
egyik ismeretes műszere, ki a' 100 napi
országglás alatt a' Pairek' Kamarájának Elöl-
ülője volt, nem tudja mondom, hogy a'
Bonaparte' Budgetjei szemfényvesztések
voltak, hogy senki sem hánytá-vetette
meg azokat, hogy minden ember ellene
vokolt magában, és hogy igen gyakran
a' költségek feljegyzése után, tüstént bé-
vették a' jövedelmét? Nem tudja, hogy
a' mint Villele Úr igen helyesen mondá,
hogy azért kéntelen a' nemzetet terhelni
a' Király, hogy azon hadi költségeket fi-
zetgesse, mellyek a' 100 napi országglás'
gyümölcsei és a' Bonaparte nagyjait 's min-
den ő hozzá szítókat fizethessen? Miként
van, hogy nem állott fel senki a' jobb ol-
dalról, hogy a' Gilbert des Voisins Úr bot-
ránkoztató beszédét, egynéhány igen egy-
ügyű szavakkal tüstént öszvezúzta volna?
... Az idegeneket megint emlegették a'
Foy' oldalán. Ez azt teszi, hogy a' Com-
munerosok, Descamisadosok, Radicalisok,
Carbonarik, Teutonisták, Hetaeristák, ná-
lunk nem idegenek; idegenek ellenben 's
azoknak is maradnak minden nem revo-
lutziós Francziák, valamint minden Külföl-
diek, kik a' régi rendtartásokhoz és tör-
vényes Igazgatószékjekhez ragaszkodnak;
az most a' tónus, hogy mind ezen idege-
neket 's nem idegeneket úgy ismertesse
az ember a' néppel, mint annak ellensé-
geit. 'S gyűlöli e Generális Foy az idege-
neket? Avagy la Fayette, d' Argenson

és Bignon Urak, nem elébb kínáltak meg a' Franczia koronával egy idegent, mint egy Bourbonnt?

A' Szent Székhez kinevezett Követ Herczeg Laval-Montmorency Aug. 15ö napján St. Clouban búcsúvevö audientzián volt a' Királynál.

Brasilia és Portugallia.

Constitutionalis Regens Herczeg 's Brasilia Országnak örökös Oltalmazója titulus alatt adatott be a' Koronaherczeg elibe egy előterjesztés a' Rio de Janeiroi Senátus' 's szövetséges tartományainak nevekben, mellyben arra kéretik ö Királyi Herczega, hogy a' Brasiliai tartományoknak egy fő gyűlését hívná-össze Rio de Janeiroba, mellyben a' tartományoknak, az új Egyházi Megyék választói által neveztetett száz Deputatusai viselnék a' tartományok képét. Ezek tanácskoznának osztán a' közönséges ülésben mind azon feltételek felett, mellyeknél fogva Brasilia Portugalliával egyesülve maradhatna; ezek vizsgálnák meg továbbá hogy vallyon az a' Constitutio, melly felett a' Lisbonai Cortesek mostanában tanácskoznak, alkalmaztatható e minden tekintetben Brasiliára, ha nem, mi esoda javításokat 's változásokat kell abban elfogadtatása előtt Brasiliára nézve tenni. A' feljebb említett fő gyűlés azonnal elkezdhesse munkálódásait, mihelyt a' szövetséges Deputatusoknak egy harmad része Rio de Janeiroba megérkezik. A' gyűlés írásban jelentse egyesülését a' Lisbonai Corteseknek, 's a' mennyire csak lehetséges azon legyen, hogy Brasilia 's Portugallia' egyesülését fentarthassa. A' Koronaherczeg így felelt: „Ismerem a' Rioi nép' kívánságát, 's mihelyt a' többi tartományoknak kívánságokról, azoknak Kamaráik vagy Prokátoraik által bizonyossá

lehetek, haladék nélkül teljesítem ezen nagy, termékeny és gazdag Királyságnak kívánságait.“ — Május' 23d. jelenté D. Francesco Xavier Ferreira a' Rio-Grande-i tartomány' Deputatusa, hogy a' Senátus' előterjesztését tökéletesen helybehagyja 's maga is a' mellé áll.

Spanyol Ország.

A' Spanyol szélekről érkezett hírek szerint másodszor ment Júl. 22d. Quesada Aoizbe, hol 1000 inget 's 100 pár lábbelit szerzett-össze. Éjjelre kelve Roncal felé vonult seregeivel, 's Júl. 23d. mikor a' Constitutziósok Aoizba berukkoltak, ö Espozban volt.

A' Hemter nevű Amerikai Fregát, Kapitány Davis vezérlése alatt 23 napi útja után a' Sz. Sebestyéni kikötőben lehányta vasmacskáit. Általa több Amerikai újságok érkeztek, mellyek közt, Philadelphiából Jún. 28dikáról következő közölte: „Vévén a' Mexicoi Congresszus azt a' jelentést, hogy a' Spanyol Igazgatóság nem hagyta helybe a' Cordovai egyezést, kinyilatkoztatta, hogy a' szép szerint való egyességhez többé nincs reménység, 's az anya-orzágtól való elszakadást 's a' függetlenséget kihirdettette. A' Királyt Spanyol auctoritás iránt tartozó hűség alól mindenek feloldoztattak, 's a' Főnek választása Yturbidére esett. Még az erről szóló actának köz hírré tétele előtt hadat izent Királyi Generális Revilla a' függetleneknek, 's St. Jean Dullnából minden Europaiaknak, különösen pedig a' capitulált seregeknek azon parancsolatot adta, hogy fognának fegyvert a' Királyi hatalom' védelmére, melly parancsolatnak engedelmeskedtek is néhány tartományok, 's kerekedtek egyes Insurrectiók; hanem végre csakugyan a' függetlenek győzedelmeskedtek; 's a' köz csendesség helyre áll.

lott. Az egyesült Státusokhoz rövid időn Biztos küldetik, 's míg az elindulna, a' Philadelphiaiban tartózkodó Cortes Obersternek adattak meghatalmazások.

A m é r i k a.

Egy Limai magános levél Febr. 8d. ezeket jelenti: „A' Protector, Generális St. Martin Febr. 7d. Calaoból Guayaquilba evezett, hogy ott Generalis Bolívarral összevegyjön. A' mi hadakozásra fordítható seregünk áll 4500 rendes katonaságból, mellyhez járúl a' Chili tartományabeli Szabadító-sereg, 2000 emberrel; Truxilloban és Piurában lehet mintegy 1500 ember. Az ellenségnek van Jauja tartományban 2700 embere, ugyan annyi Arequippában, a' szomszéd városokban és Felső-Peruban, 6—700 embere a' Potosi, la Pazi és Cochabambai őrizeteken. Aprilisben támadjuk-meg az ellenséget. Úgy mondják, hogy Caüterac, Laserna, Ramirez és Valdez meghasonlottak volna egymás között. A' Protector' elútazását az egész tartomány fájlalja; de azonban minden jól megyen a' Protector fő Biztosa Marquis Torretagle alatt, kinek minden tisztségek engedelmességet esküdtek. Pascoban egynébány igen gazdag arany-erekre találtak. Hogy itten fő jussát tartja Generális St. Martin, az a' Chili tartomány Fő Kormányozója' helybehagyásával történt.

Török Birodalom.

Corfuból Júl. 24, 27, és 29dik napjairól következő tudósítások érkeztek: Júl. 6d. az Artai Basa Placca mellett azon seregekre bukkant, mellyeket Kapitány Marco Bozzari 's vele egyesült két Görög Tisztek Isco és Taskir vezérlettek, 's a' mellyek valami 3500 emberből állottak. Heves csatázás után, mellyben mind két részről egyenlő volt a' veszteség, de a' Basa lova alóla ellövetett 's bűtyora elvétellett, az Insurgensek nagy

sietséggel visszavonúltak a' Pettai bérczes erős állásokba. (Artától két mértföldre) Placcanak megvétele után minden akadály nélkül eljuthatott a' Basa Artába, hol további hadi munkáihoz készülget.

Az Insurgensek Pettánál sok sáncozat készítették, 's két tábort formáltak, mellyeknek egyikét Helleninek, másikat Phillelleninek nevezték. Az utóbbiban voltak Generális Normann alatt a' Németek 's más önvállalkozottak 280an, két ágyúval és sok bagázsiával.

Júl. 16d. mind a' két tábort megtámadták három osztályban a' Törökök. Darab ideig hathatósan oltalmaztattak a' sáncozatok, 's a' Török részéről nagy volt a' veszteség. De csak hamar olly dühösen nyomultak-elő az Albaniaiak, hogy minden ellentállásnak vége szakadt. Egyedül Imin Aga, egy ifjú Albania vezér 7 sáncozat vett-be osztályával, de halálos sebet kapott, 's más nap megholt Artában.

A' Törökök elsőben a' Phillellenekre ütöttek, kiken vitéz ellentállások után is egy óra alatt erőt vettek. 280 ember közül 150 maradt; Generális Normann 's Fő-Hadnagy Gubernati mintegy 70 emberrel a' Comlotti bércekre vették magokat; a' többiek elfogattak, Artába vitték 's ott a' városnak különböző helyein kivégeztettek.

Aug. 14d. Bécsben, a' Státus papirosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 81 5/32; Ugyan az 2 1/2 pCmal 40 17/32; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. C. P. —; Ugyan az 1821ről 100 for. Conv. Pben 99 7/8; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 forintért Conv. Pénzben 100; Bécs Városi-Banko Obligáziók 2 1/2 pCtmal 37 3/4; 100 forint C. Pénz 249 7/8 for. V. Cz-ban. — 1 Bank-Aktzia 841 9/10 f. C. P.

Magyar Ország.

Pesten a' Magyar Királyi Ügyek Directorságánál illy változások történtek: A' Királyi Táblához Assessorrá nevezetett T. T. Visontai Kovács József Úr helyett Vice-Directorrá lett Tek. Nyéki Németh Imre Úr, a' ki ugyan ezen Királyi Ügyek' Igazgatásánál sok esztendőig első Fiscalis volt. Tek. Röth József Úr a' Törvényeknek Doctora, a' Kir. Magyar Universitásnál a' Törvényes Karnak Tagja és Dékánja, T. N. Fejér és Komárom Vármegyék Tábla-Birája, ki eddig az első Fiscalisok között való volt, ezen hivatalról lemondván, a' Mélt. Gróf Károlyi Familia jussainak Directorává lett. Tek. Hunkár Antal Úr a' Leopold Császári jeles Rendnek Vitéze, T. N. Veszprém Vármegyének Tábla-Birája, Királyi Fiscalisi tisztét letette. Végre Tek. Örményesi és Karansebesi Fiáth Péter Úr, T. N. Fejér és Veszprém Vármegyéknek Tábla-Birája, a' Királyi Ügyek igazgatásához tiszteletbeli Királyi Fiscalissá neveztetett.

Répcze-Melleyékéről. „A' kártevény bodza kiirthatásmódja iránt, ezen Levelek' legközelebbi Darabjában feltett kérdésre, Referens, nagy tapasztalású Gazdáknak régecskébb Levelekben írva hagyott utmutatásaikból, sieti közölni a' következendőket. Van egy bizonyos napja az esztendőnek, mellyen akár élőfa, hasaszt, rekettye, akár más ártalmas 's igen tenyésző csemete, ha gyökerében megvagdaltatik, bizonyosnál bizonyosabban elszáradni kénytelen. Ez a' megbecsülhetetlen nap: Abdon és Szenesz Mártirok napja, melly esik Július 30dikán. Akár eke által vettessék ki a' bodza is, akár gyökerében úgy vagdaltassék meg: az mindegy.

— De mivel ez nap minekutána már folyó esztendőre nézve elmúlt: kijelelek még négy hátralévő napokat, mellyekben a' kiirtandó gyomok körül tett fáradsága a' Magyar Gazdának hasonlóképen foganatos. Van a' Canicula Csillagnak bizonyos napja, mely Magdolna-naptól Bertalanig, forró hévsége által állatoknak, növényeknek felettébb ártalmas. Nevezet szerint Augusztusnak 16, 17, 18, és 19. napjai azok, mellyekben ha a' Gazda szántást, kapállást, hányást, ásást, vagy akár minémü irtást teszen, megnyeri fáradsága után azt, hogy rétjeiről és földeiről a' bodza, szölejéből a' siska, lapányairól a' bogáncskóró (szamárdudva), káka, gyékény, sás valósággal 's örökre kivesznek. De jól meg kell jegyezni, hogy az ezen napokon előveendő munkát is mindenkor csak dél-előtti 11 órától fogva délutáni másfél óráig lehet haszonnal folytatni.

Szüretelési-Készület.

Különbféle Ujságlevelek 's a' Magyar Kurir' mult Félesztendei LI Számja is jelenték azon Készületnek hasznos voltát, mellyre Hummel Károly Úr, Bécsben a' Leopold-városban a' Dianna-fördő Köz-birtokosa Cs. K. kirekesztő Privilegiumot nyert. Szükség mindazáltal róla környülállásosabban értekezni 's a' nagyérdemű Közönséget, a' szüret úgy is közelgetvén, annak minden hasznai iránt figyelmetessé tenni.

Eddig egész Európában kevés különbséggel csaknem mindenütt egyformán ment végbe a' szüret. Némely nemesebb borok' készítésében, valamivel több vigyázattal éltek a' gazdák: de mindenkor elvesztette a' bor két becses tulajdonságát, úgy mint erejét, és fűszeres jó illatját (aroma), mellynek a' szénsavanyal való forrás közben szükségesképen el kellett repülni, 's

utóbbinak veszedelmes gőze számtalan szerencsétlenségeket okozott. Az ezen fontos tárgy körül fáradozó legnagyobb Chemicusok is igen keveset hártottak el azon rendkívül való veszteségből, mellyet a' bor 's minden egyéb forrani szokot italok, menyiségekre 's minéműségekre nézve szenvednek. De végre feltalálták a' mult esztendőben Franciaországban a' rég' óhajtott eszközt, a' mellyel tett szerencsés próbák, minden szőlős és boros gazdákat, eléggé ösztönözhetnek a' vele való élésre. A' készüllet igen együgyű 's kevés költségbe kerül; kevés gondosságot kíván 's bajlódást nem szerez, a' honnan akár ki is bánhat vele, 's mindenféle szüretelésekben is használható. Két darabból áll, úgymint egy sisakfedélből és az azt körül övedző, 's felibe emelkedő hűtő-edényből. Ezen egy egészet formáló két darabot a' kádra, vagy a' hordó szájára kell tenni. Különösen reá kell vigyázni, hogy a' kád felibe menő fedél (mellyet egy a' kád oldalán körül-szegezett abroncsra úgy kell helyhetni, hogy a' fedél felett a' kád felső széléig egy hüvelyknyi köz maradjon) tökéletesen oda illjen, és a' szélei, 's minden legkissebb hasadékok gipszel, mésszel vagy agyaggal szorgosan bétapasztassanak; 's a' tapaszt meg kell olykor nedvesíteni, hogy meg ne repedezzen. A' készülletnek a' hordóba vagy kádba belé eresztendő nyakát is jól oda kell tapasztani. E' nélkül haszontalan minden mesterkedés.

Sem a' kádat szedett szőlővel, sem a' hordót mustal nem kell egészen megtölteni: hanem 50—60 akós kádban 10—12; 80 akósban 13—14; 100 és több akósban 15—16 hüvelyknyit kell hagyni a' kád' széléig, a' hordóban is igen ennyi forma ürességet kell hagyni.

Ha a' készüllet fel van a' kádra vagy hordóra téve, fris vízzel tele kell tölteni

a' hűtőedényt 's azon pillantatban elkezdedik a' forrás. Ezen bánásmódnak az a' haszna, hogy a' mustól elzárja a' külső levegőt, és hogy a' bornak minden erejét ugyan azon edényben megsűriti. A' szénsavany, melly a' mustból kifejtődzésekor, minden éltető és balsamos gőzöket illatokat magához ragad, nem csaphatván ki ezen Készületeken kívül, a' sisakfedélben kavarog. A' szénsavany nehezebb lévén a' gőzöknél, elválk tőlök, 's egy nagy, e' végre a' sisakfedelen kinyúló csőn által, a' kádon vagy hordón lévő vízzel megtöltött edénybe száll alá. Ellenben a' gőz a' sisakfedél' felső oldalát elborítja, 's ott megsűrittetik a' hideg által, mellyet a' körülvevő víz okoz, 's cseppekben szivárog - vissza a' kádba vagy hordóba. E' szerint a' feleslegvaló szénsavany elrepül, a' nélkül, hogy a' mustnak vagy erejét vagy jó illatját magával elragadná. Ezen felyül még az a' haszna is van ezen Készületnek, hogy mivel egészen szabad forrást nem enged, annyi szénsavany marad a' borban, a' menyi erejének, tiszta színének és tartósságának nevelésére elégséges.

Ezen bánás által a' külső levegőnek behatása elhárítatván, nem lehet félni, hogy oly savanyúsága legyen a' bornak, a' melyet eddig a' gyakran igen hideg őszi levegő a' must' felső színének adott, honnan az mindenütt elterjedett a' borban; de továbbá az a' haszon is megvan, hogy ha szinte egyéb foglalatosságok nem engednék is meg, hogy mindjárt levétessen ezen Készület a' kádról vagy hordóról, mihelyt kiforrott a' bor: az illy késedelem, nem hogy ártana valamit, hanem inkább mind jobbá, mind tisztábbá teszi a' bort.

A' Készületet a' szőlő érettségéhez, 's az atmosphaera grádusaihoz képest 20—

30 napig kell fentartani; 's előbb levenni káros. A' hűtőedény' alján lévő csap-fordító megmutatja mikor van vége a' forrásnak. A' sisakfedélbe belőlről egy csepegő van 's abba szívárogo a' megsűrült gőz, mellyből naponkint lehet próbául eresztetni. Ezen nedvesség az első napokban ízetlen víz, de naponkint javúl és szaporodik, mikor pedig a' forrás végéhez közelget, fűszeres ízt kap 's mennyiségéből veszt. Minthogy a' hűtőedényben lévő víz, a' borforrás által szünetlen melegedő sisakfedéllel öszvefüggésben van; szükség változtatni a' vizet mihelyt frissességéből veszt valamit. A' hűtőedényből alól kinyúló cső a' víz könnyebb kifolyására szolgál. A' régi víz kibocsáttatván; a' sisakfedél felső részéről hirtelen le kell döngölni valami borostával a' reá ülepedett salakot, melly megvastagodván, a' víz hidegségének behatását akadályoztatná, és tüstént fris vizet kell tölteni a' hűtőedénybe.

Ha ezen munka végbement, igen hasznos a' Készületet egészen a' bor' lehúzása' idejéig fent hagyni; 's akkor le kell eresztetni a' vizet is azon kis edényből, mellybe a' cső megyen, hogy annál könnyebben folyon a' bor.

A' Készület' hasznai.

Több esztendei hiteles próbatételek bizonyítják, hogy ezen szüretelési készület, a' véle való bánásra fordított gond' kisebb vagy nagyobb voltához képest 10 — 15 proCentel szaporítja a' bort, és akóját 4—5 V. Cz. forinttal neveli.

Bizonyos továbbá, hogy a' mennyiségre nézve 12 o/o többet adott borból, a' lecsepegtetéskor 9 1/2 o/o több és erősebb grádusú pálinka készült; mint a' közönséges módon szűrt borokból. Azon kádokról kerültörkölyből is, mellyekre a' Ké-

szület feltéteztett 40 proCentel több pálinka készült, mint közönségesen szokott. Ha valaki ezen különbféle hasznokat felszámítja 's gondolóra veszi, melly csekély ezen készület' árra, meg fog győződni, hogy a' szőlős gazdák, kik ennek hasznát kívánják venni, első esztendei nyereségek' negyedrésztét sem adják érte.

Feltévén, hogy a' borosgazdának 60 akója termett, 's a' készület' használásából származott szaporodást legszűkebben 10 o/o számítván: 6 akóval szaporodott a' termés. Akóját általjában 20 forintra becsülvén, 6 akóért bevesz 120 forintot. Ide vévén a' bor' jobb voltát, mellynél fogva minden akóért többet adnak 4 forintal, 66 akóért béveszen . . . . . 264 —

384 —

A' Készület' árát levonván; . 120 —
az első esztendei nyereség teszen . . . . . 264 —

a' honnan kitetszik, hogy azon-túl az esztendőnkint való tiszta és bizonyos nyereség teszen . 384 ft VCz. hozzá tudván még ehez a' pálinkából béjövő nagyobb hasznat is.

Ha a' Báró Schack 's más földes Urak' észrevételei szerint az új tárgya (melly Dungharnsalz neve alatt, a' Lineán kívül Hernhalsnál készittetik, 's itt Bécsben Wolzeil Utszában Nro 785 a' 3d. emeletben árultatik) a' szőlő-tökét hamarább termővé, 's a' szőlő-szemeket teljesebbekké teszi: méltán lehet a' gazdaság' ezen fontos ágának gyarapodását reményleni.

1821. Decemberben a' serrel is próbakat tettek, 's azokból világosan kitetszett, hogy a' ser is mintegy 5—6 proCenttel szaporodott, a' borhoz közelebb járóvá, jobban öszveállóvá és kedvesebb ízűvé lett. És hogy annál bizonyosabb le-

hessen' az ember az ilyen sernek jobb voltáról, egynéhány butellia sert, 40—60—végre 80 grádusnyi melegségig felforraltak, mellyek közül egyik ezen készüllet segítségével, másik a' közönséges módon főzött serrel töltetett-meg. Az elébb említett egy hónap mulva is megtartotta a' maga édességét és jó illatját, az utóbbi pedig megsavanyodott.

Hummel Károly Úr nem tartja szükségesnek, hogy a' borszürés' módjaival járó kedvetlenség' előadásába mélyen beleereszkedjen. Különbféle környülállások hozták-bé a' közönséges szürés módját. 'S főképpen pedig a' forrásra nézve ártalmas hidegtől való félelem kényszeríti a' szőlősgazdát, hogy a' szőlőt tüstént kipréseltesse, 's a' mustot hordókra töltse; szükség lévén azonban levegőt bocsátani a' musthoz, hogy megforhasson, a' bor igen sokat vesz a' maga erejéből és kedves ízéből.

Mély béléltású gazdák sok módokat keresgettek, hogy kellene úgy befedezni a' kádat, hogy a' bor jóságára annyira megkivántató szénsavany benmaradjon? De ezen módok részszerint hasznavehetetlenek, részszerint elégtelenek voltak.

Minekelőtte a' kihirdetett Készület megismertetett volna, némely érdemes Chemicusok a' szivárvány-csöt ajánlották. Már most pedig magok megismerik, hogy ezen mód hijános, a' mennyiben a' bor tulajdonságát meg nem őrzi, sőt a' must' egész becses szeszével megtölt szénsavany a' vizes edénybe leszáll. Ezen veszteség annyival inkább szembetűnő, hogy a' kád vagy hordó a' külső levegőnek nincs kité-

ve 's így a' forrás annál erősebb. Ezen szüretelési készüllet' hasznai könnyen felvehetők, és érdemes gazdák által megismertettek. Mellyre nézve az Ausztriai Monárchia' javáért óhajtani kell, hogy a' tehetőszőlő birtokosok, és minden közhasznú felfedezések' előmozdítóji, igyekezzenek ezen újonan talált fontos készülletet közönségesen szokásba vétetni. Hummel Károly Úr maga részéről szívesen óhajtja, hogy vélek olly egyezésre léphessen, melly mind a' két fél' intereszszéjének megfeleljen 's a' hasznos találmányt annál közönségesebbé tehesse.

Elegyes Dolgok.

A' Masoviai Vajdaságban él egy hajdan Pruszsus szolgálathban katonáskodott Jabkowsky Fridrik nevű 138 esztendősz ember. Túl volt a' száz esztendőn mikor egy 50 esztendősz özvegyet elvett 's mindketten a' legjobb egészséggel bírnak.

Az Orosz Akademiának 's Theátrum-Igazgatásnak ajánlására, 's Császár Ő Felségének engedelmé mellett, Petersburgban Júl. 22d. egy Játék adatott-elő, mellynek jövedelmé, a' mostanában ott megholt Színjátékos Dimitrewskynek állítandó Emlékre van szánva.

Az Alsó Ménusi Kerületben igen elszaporodván a' mezei egerek; a' Baváriai Uralkodószék megtiltotta, hogy a' szabad vadászat' jussával bírók, további Kir. rendelésig ne merjék a' rókákat, vadmacskákat, baglyokat, esókákat, hollókat, varjakat, és ölyveket lövöldözni.